

ZÁVĚR

Účelem mého komentáře je pokus postavit most vnitřního, duševního porozumění mezi Východem a Západem. Základnou každého skutečného dorozumění je člověk, a proto jsem musel hovořit o lidských věcech. To nechť je omluvou toho, že jsem se věnoval jen obecným věcem a nezábýval se speciálně technikou. Technické poučky jsou cenné pro ty, kteří vědí, co je fotografický přístroj nebo benzinový motor; jsou však nesmyslné pro někoho, kdo o takových přístrojích nemá ani tušení. V této situaci se nachází západní člověk, na jehož adresu píši. Proto se mi zdálo být především důležité, abych vyzvedl vzájemný souhlas psychických stavů a symboliky, neboť tyto analogie otevírají přístup k vnitřním prostorům východního ducha, přístup, který od nás nežadá obět vlastní osobitosti a neohrožuje nás vykořeněním, ale není též jakýmsi intelektuálním teleskopem nebo mikroskopem, zprostředkujícím pohled, jenž se nás v podstatě netýká, poněvadž nás nezasáhne. Je to spíše atmosféra utrpení, hledání a úsilí, společná všem kulturním lidem, je to obrovitý přírodní experiment uvědomění, uložený lidstvu, který spojuje jako společný úkol i nejrozdílnější kultury.

Západní vědomí není v žádném případě jediným možným vědomím. Je to spíše historicky podmíněná a geograficky

omezená veličina, která reprezentuje jen část lidstva. Rozšíření našeho vědomí nemá být na účet jiných druhů vědomí, nýbrž má nastat vývojem oněch elementů naší psyché, které jsou analogické vlastnostem cizích psych, jako též Východ nemůže postrádat naši techniku, vědu a průmysl. Evropská invaze na Východ byla násilným činem velkého stylu. Zanechala nám – noblesse oblige – závazek, abychom pochopili ducha Východu. To je nám asi třeba více, než nyní tušíme.

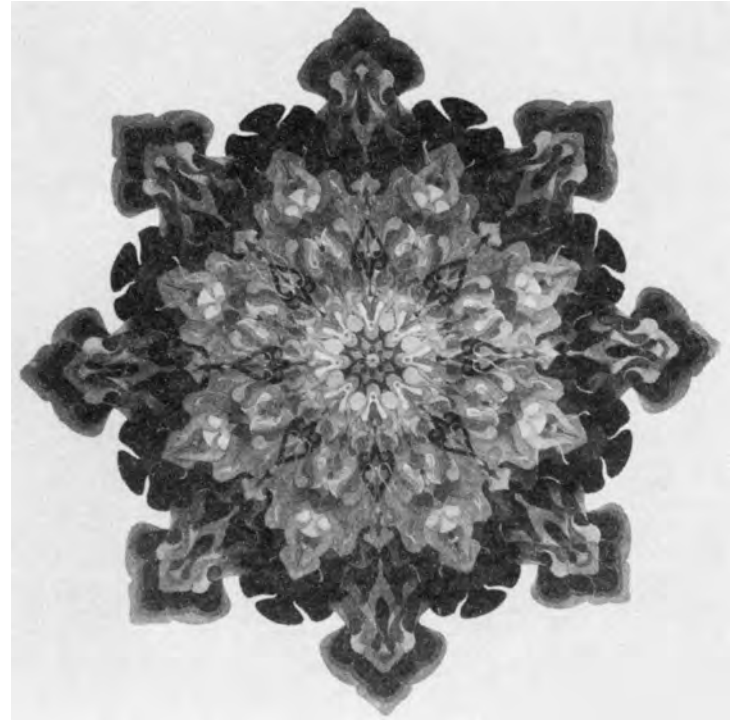
PŘÍKLADY EVROPSKÝCH MANDAL

Obrazy vznikly v rámci terapie pacientů způsobem popsaným v textu. Nejstarší pochází z roku 1916. Všechny obrazy vznikly spontánně bez nejmenšího východního vlivu. Hexagramy I-ťingu na obr. 4 pocházejí z četby Leggeho překladu v *The sacred Books of the East*, na obrázku se ocitly jen proto, že se kniha zdála (akademicky vzdělané) pacientce obzvláště důležitá pro její život. Žádná z mně známých evropských mandal, kterých vlastním velice rozsáhlou sbírku, nedosahuje konvencí a tradic fixované harmonie mandal východních. Proto jsem z nekonečně variabilních evropských mandal vybral deset, o nichž se domnívám, že přinejmenším jako celek budou jasně ilustrovat paralelismus východní filozofie a nevědomé tvorby idejí v Evropě.

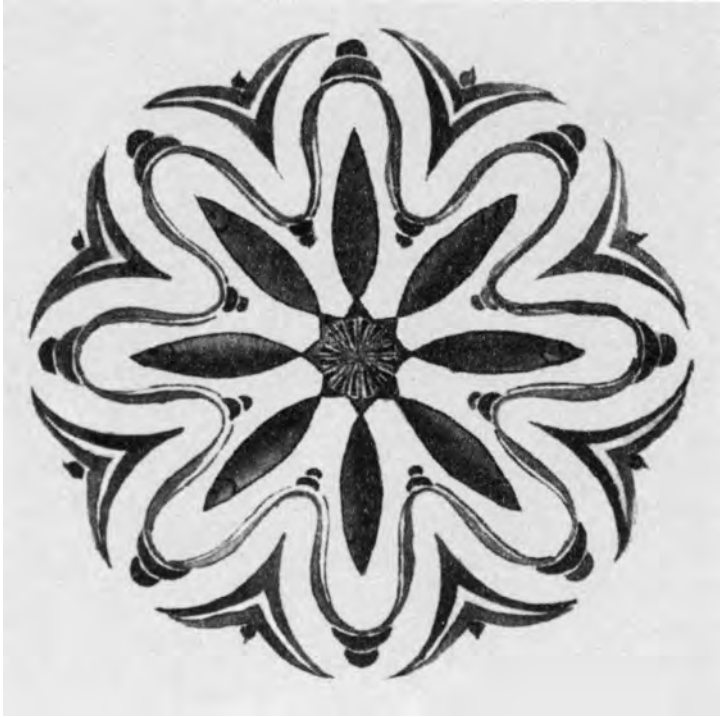
C. G. Jung

POPIS ZOBRAZENÝCH MANDAL

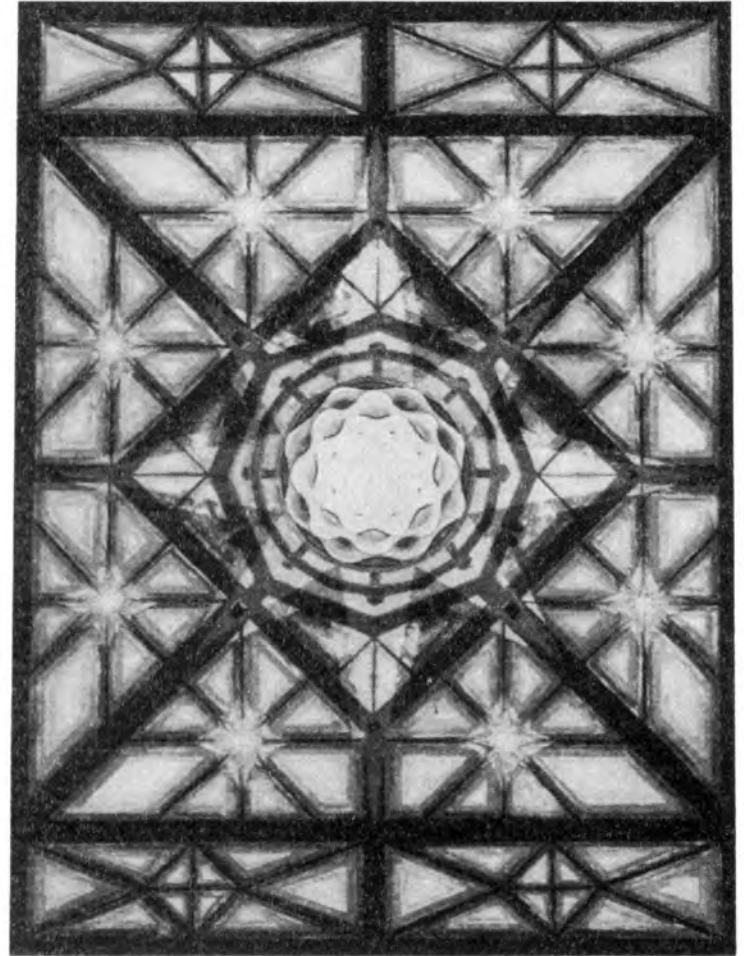
1. ♀ Zlatý květ jako nejkrásnější z květů.
2. ♀ Střed zlatého květu, z něho vyzařují ryby jako symboly plodnosti (odpovídají hromovým klínům v lamaistických mandalách).
3. ♂ Zářící květ v centru, kolem rotují hvězdy. Okolo květu je zeď s osmi branami. Celé je myšleno jako průsvitné okno.
4. ♀ Oddělení světa, vzduchu a země (pták a had). V centru květ se zlatou hvězdou.
5. ♀ Oddělení jasného a temného světa, nebeské a zemské duše. Uprostřed znázornění kontemplace.
6. ♂ V centru bílé světlo, zářící do nebeského prostoru. První obal: protoplasmatické zárodky života, druhý: rotující kosmické principy, obsahující čtyři základní barvy; třetí a čtvrtý: dovnitř a na venek působící tvůrčí síly. V kardinálních bodech ♂ a ♀ duše, obojí opět rozdělené na jasné a temné.
7. ♀ Rotující tetraktys.
8. ♀ Dítě v zárodečném míšku znázorněné v kruhovém pohybu se čtyřmi základními barvami.
9. ♀ V centru zárodečný míšek s lidskou postavou, vyživovanou tepnami vycházejícími z kosmu. Kosmos rotuje kolem středu, přitahujícího jeho emanace. Vše obklopeno nervovým pletivem, což naznačuje, že se proces odehrává v plexu solaris.
10. ♂ Mandala jako opevněné město s hradbami a vodními příkopy. Vně široký příkop, obklopující hradbu chráněnou šestnácti věžemi, za níž opět následuje vodní příkop. Ten obklopuje ústřední zámek se zlatými střechami, jehož centrem je zlatý chrám.

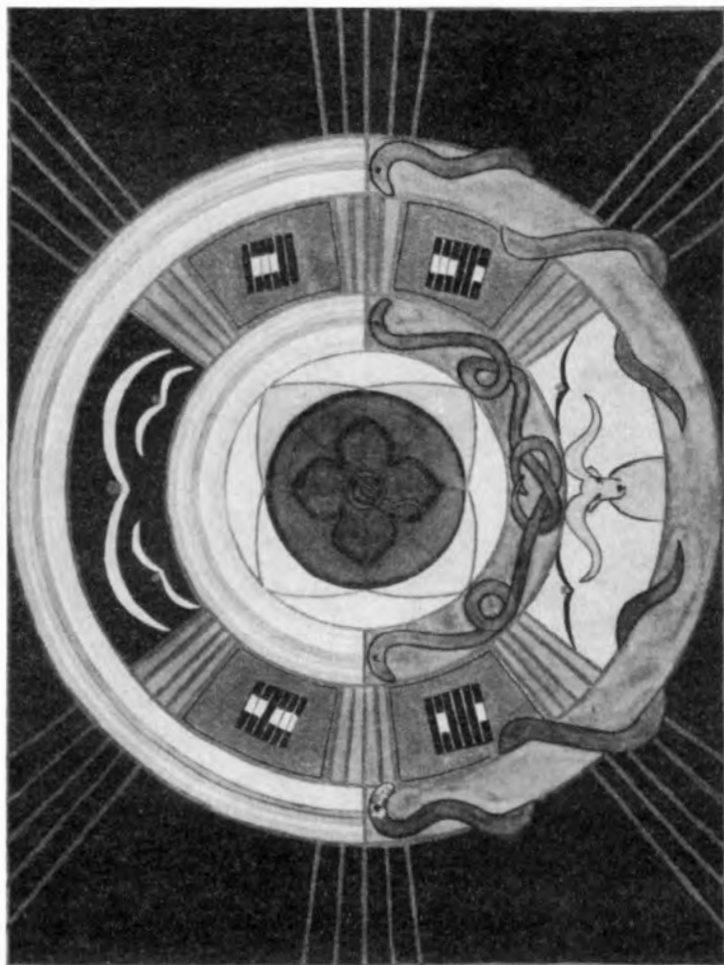
(1)

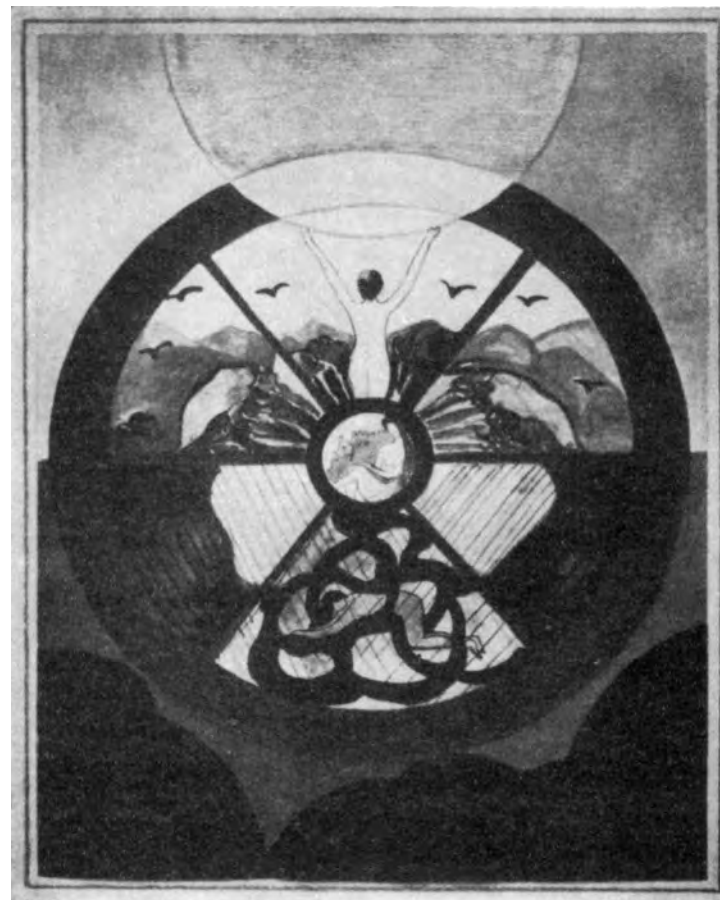
(2)

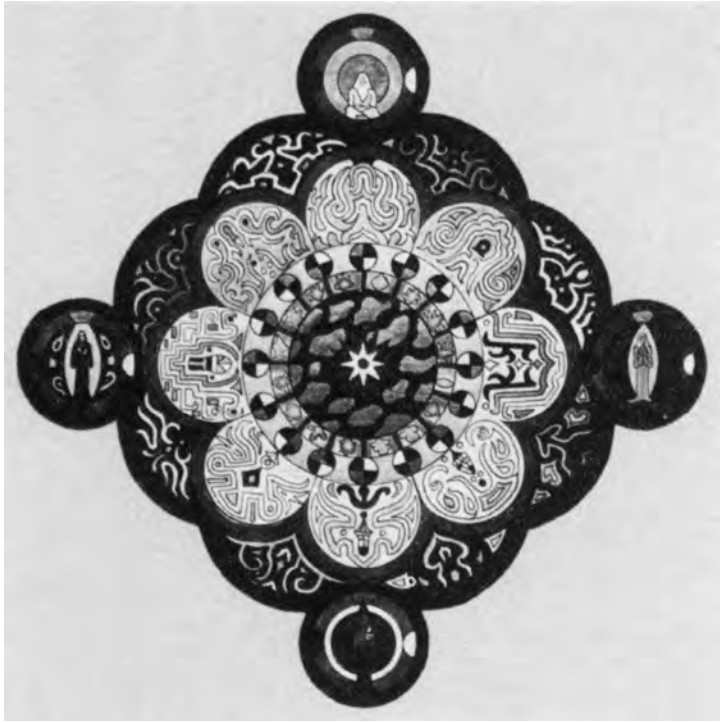
(3)

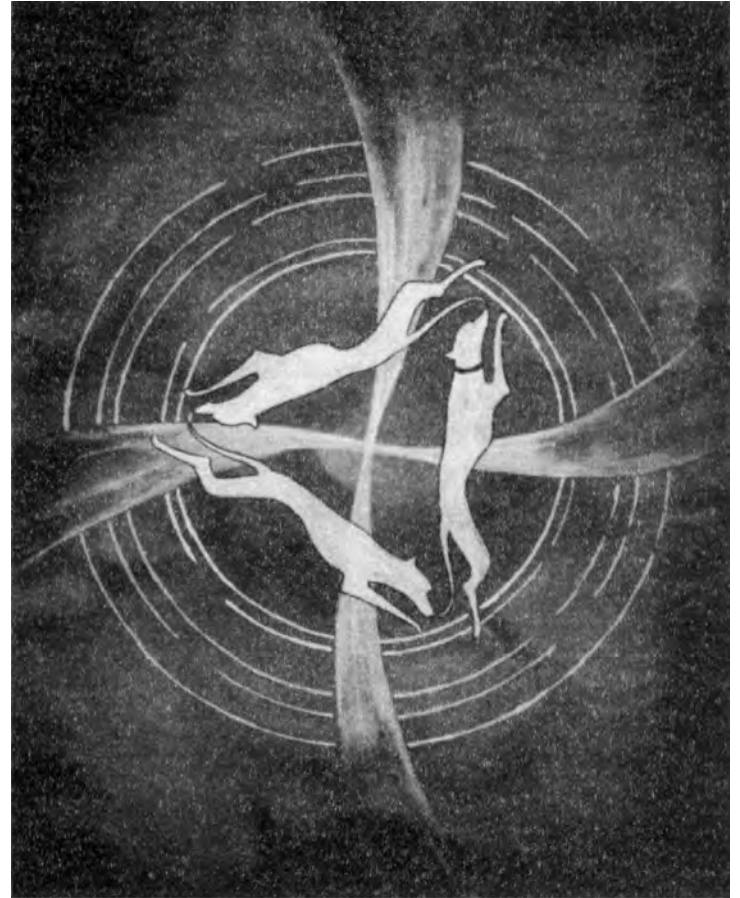
(4)

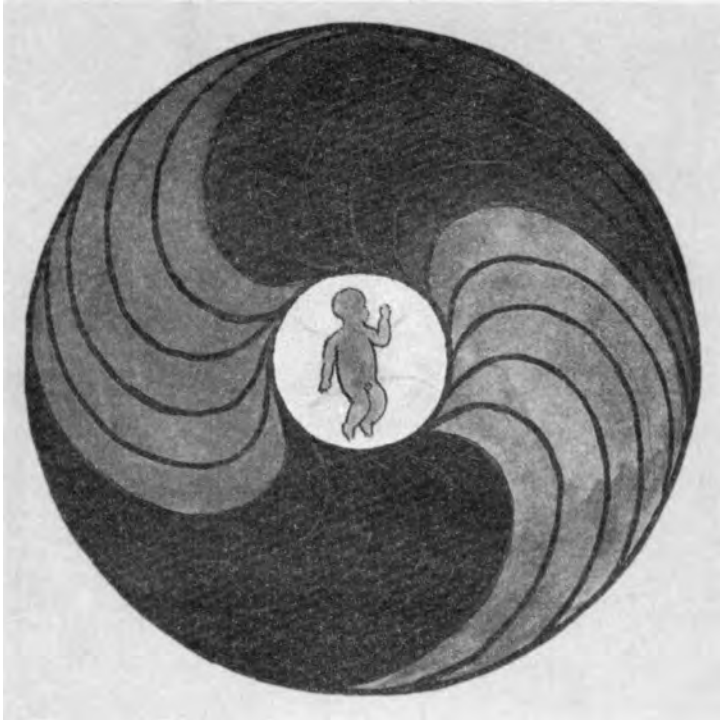
(5)

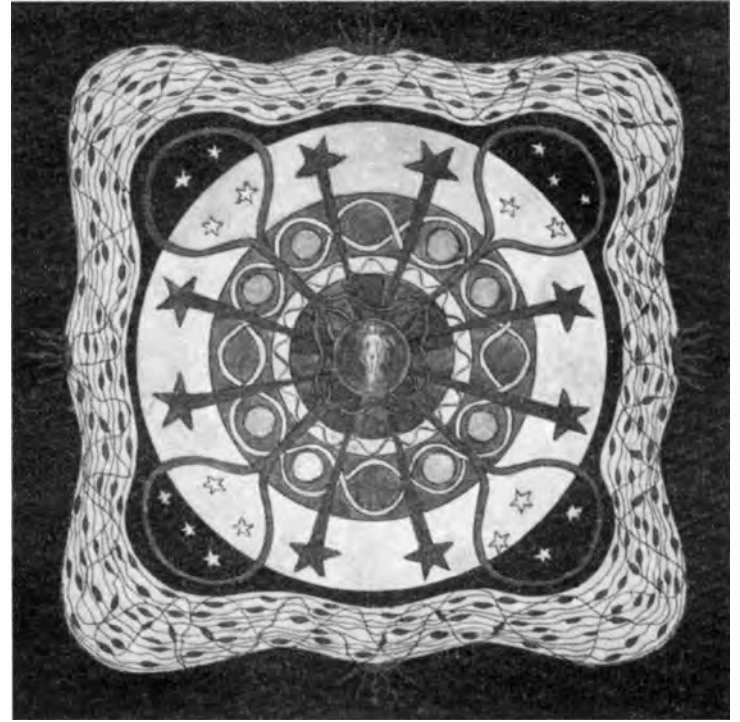
(6)

(7)

(8)

(9)

